ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΤΗΣ ΕΒΔΟΜΑΔΟΣ

Η ΠΟΛΙΟΡΚΙΑ ΤΗΣ ΦΛΩΡΕΝΤΙΑΣ

ΜΥΘΙΣΤΟΡΙΑ

ΦΡΑΓΚΙΣΚΟΥ ΓΟΥΕΡΑΤΣΗ

ΚΑΤΑ ΜΕΤΑΦΡΑΣΙΝ

ΠΑΝΑΓΙΩΤΟΥ ΠΑΝΑ

(συνέχεια ἰδε ἀριθ. 4).

— Θὰ σᾶς δείξω καὶ ἄλλα ἀκόμη, ἂν ὁ Θεὸς μὲ ἀφήσῃ νὰ ζήσω ..., ἔλεγεν ὑπερηφάνως.

— Καὶ ὅμως θὰ ὠρκιζόμην ὅτι εἶχε μείνει ἐδῶ, — ἐψιθύριζεν ὁ Φερρούκκης καὶ, ἀνεζήτει ἐπιμόνως ἐν τινι βαλλαντίῳ ἐξ ἐρυθροῦ βελούδου χρυσοκεντήτου, ὅπερ κατὰ τὸ ἔθος τῆς ἐποχῆς ἐκείνης ἔφερεν ἀνηρτημένον ἀπὸ τῆς ζώνης, — καὶ ἐγὼ ἔλεγε ταῦτα ἐπλησίαζεν εἰς τὸν Ἰωάννην Ἀντώνιον.

— Καὶ τί συλλογίζεσθε, νὰ κάμετε, ἀρχηγέ, τὸν ἠρώτησεν ὁ τελευταῖος οὗτος.

— Ἐσκεπτόμην, — καὶ βεβαίως θὰ ἔγχῃς τὴν εὐγένειαν νὰ μὴ ἀρνηθῆς, — νὰ σοὶ χαρίσω ἐν ὡραῖον χρυσοῦν σκοῦδον. Ἔχω ἐπάνω τὴν εἰκόνα τοῦ ἡλίου, τὸ ὁποῖον ἐπίστευα ὅτι εἶχε μείνει ἐδῶ μέσα.

Τὸ πρόσωπον τοῦ Λύκου εἶχε κατασταθῆ πορφυροῦν. Περιέφερε λοξὸν τὸ βλέμμα. Ἔδηξεν ἐξ ὀργῆς τὰ χείλη. Ἐν τούτοις, ὁ Φερρούκκης ἠρεμος ἐξηκολούθει ν' ἀναζητῇ τὸ σκοῦδον ἀλλὰ μὴ εὑρίσκων αὐτό, ἤρξατο καὶ αὐτὸς νὰ ἐρυθριᾷ καὶ νὰ ταράσσηται, ὁ δὲ Λύκος, βλέπων τὸν Φερρούκκην συγκεχυμένον, ἤρξατο βαθμηδὸν κατεπραυνόμενος. Ἐπὶ τέλους, ὁ Φερρούκκης ἐνεμνήσθη ὅτι τὴν προηγουμένην ἑσπέραν εἶχε δώρησε αὐτὸ εἰς πτωχόν τινα σπαταλιστήν, ὅστις, ἀσθενήσας ἐκ τῶν μόχθων, ἐπέστρεφε, τυχὼν ἀδείας, εἰς Φλωρεντίαν! Θεὸν ἤρξατο νὰ παρατηρῇ ἀτενῶς τὸν Λύκον, καὶ ἀμφότεροι ἐξεφράγησαν εἰς θορυβώδεις γέλωτας.

— Ἀρκέσου εἰς τὴν καλὴν μου θέλησιν, Λύκε· Ἡ φορὰ ταύτην τοὐλάχιστον πρέπει νὰ μείνῃς εὐχαριστημένος.

— Καὶ πάντοτε ἡ καλὴ θέλησις θὰ ἦναι ἀρκετὴ διὰ τὸν Λύκον, — ἀπήντησε σοβαρῶς ὁ πυροβολητής. Εὐχαριστῶ δὲ τὴν τύχην, ἡ ὁποία ἐμπόδισε πρᾶγμα, τὸ ὁποῖον οὔτε εἰς ἐσᾶς, οὔτε εἰς ἐμὲ ἤμελλε. — διότι, πιστεύσατε, ἀρχηγέ, ὅτι ἀγκαλὰ καὶ νὰ ἦμαι πτωχὸς καὶ ἀγροῖκος καὶ ἄνθρωπος τοῦ λαοῦ, ὑποκάτω ὅμως εἰς αὐτὸν τὸν γονδρὸν θώρακα κτυπᾷ καρδία, ἡ ὁποία ἀγαπᾷ ἀληθῶς τὴν πατρίδα καὶ γνωρίζει ὅτι εἶναι ἀρετὴ ἀμοιβή, διὰ νὰ ἀγωνίζεται τις, ὅταν ἐμποροῦν νὰ κάμουν κάτι τι, τὸ ὁποῖον νὰ τὴν ὠφελῇ καὶ νὰ τὴν τιμᾷ.

— Ἄκουσε, Λύκε· εἰς τὴν ψυχήν μου, δὲν εἶχον σκοπὸν νὰ σοῦ πληρώσω τὴν ἀρετήν σου· ὄχι, Λύκε. Ἂν εἶχον ἐδῶ ὀλίγον χρυσίον, θὰ σοὶ πρόσφερον τὸ ἥμισυ. Ἤθελα νὰ σοῦ δίδω κάτι τι δι' ἐνθύμησιν, κάτι τι, τὸ ὁποῖον νὰ σοῦ ἐνθυμίζῃ πάντοτε τὴν φιλανθρωπίαν μας ταύτην, καὶ τὸ ὁποῖον, ἀφοῦ ἀποθάνω, νὰ ἐμπορῇς, δεικνύων αὐτὸ εἰς τοὺς συγγενεῖς σου, νὰ λέγῃς· Ὁ ἀρχηγὸς Φερρούκκης μοῦ τὸ ἔδωκεν εἰς τὸ Ἀρετσόν, ὅταν μὲ μίαν καλόγνωμα ἔρριψα εἰς τὸ γῶμα τὴν αὐτοκρατορικὴν σημαίαν.

— Καὶ ποῖος σᾶς εἶπεν ὅτι θὰ ἀποθάνητε πρῶτα ἀπὸ ἐμέ; Μήπως καὶ κατὰ τύχην ἐλάβετε νεκρομαντείαν; Ἐγὼ δὲν ἐλπίζω ὅτι θὰ ζήσω περισσότερον ἀπὸ σᾶς, κατὰ οὐδὲ τὸ ἐπιθυμῶ, ἀρχηγέ μου. Ὅ! ἐγὼ περιλαμπρύνεται περισσότερον ἀπὸ σᾶς εἰς τὸν δρόμον τοῦ τάφου!

— Μοὶ τὸ εἶπεν ἡ καρδία. Ἀλλ' ὅπως δήποτε, λάβε αὐτὸ τὸ βαλλάντιον καὶ φύλαξε τὸ δι' ἀγάπην μου· καὶ διὰ νὰ σοῦ ἦναι προσφιλές, εἴξεύρε ὅτι εἰς αὐτὸ ἔθεσα τοὺς μισθοὺς τῶν Μελανῶν Ταγμάτων, ὅταν μαζὺ μὲ τὸν Ἰωάννην Βαπτιστὴν Σιδερίνην, ἀρχιστὴν τῆς δημοκρατίας, ἠκολούθησα τὸν στρατεύμα τοῦ Λωτρὲκ εἰς τὴν ἐκστρατείαν τῆς Νεαπόλεως.

— Καὶ τί νὰ τὸ κάμω ἐγὼ αὐτὸ τὸ νόμισμα; Μήπως ἐγείνα δόγης τῆς Βενετίας ἢ σουλτάνος τῆς Βαβυλωνίας καὶ δὲν τὸ εἰξεύρω; Ἂν δὲν τὸ γεμίσῃ δὲ μὲ ἄμμον τοῦ Μουγιόνη, εἰμπορῶ νὰ τὸ γεμίσω μὲ τίποτε ἄλλο εἰς τὸν κόσμον τοῦτον;

— Καὶ ὅτι ἐγὼ ὄχι; μὲ τὰς ἁμαρτίας σου;

— Προδοσία! προδοσία!

Ἡ φωνὴ αὕτη διέκοψεν αἴφνης τὴν συνομιλίαν τῶν δύο ἐκείνων ἀνδρῶν, οἵτινες στραφέντες εἶδον τὸν Ἰάκωβον Ἀλτοβίτην, φρουραρχὸν τῆς ἀκροπόλεως, ὅστις, ἀθμαίνων, ἐκτὸς ἑαυτοῦ, ὡσανεὶ εἶχε προσβληθῇ ὑπὸ παραφροσύνης, δὲν ἠδύνατο νὰ ἐκστομίσῃ ἄλλην λέξιν.

— Προδοσία! — Πού; — Πῶς; — Ἀπὸ ποῖον;

— Σὺ εἶσαι ὁ προδότης! ἐκραύγασεν ἐξαγριωθεὶς ὁ Φερρούκκης καὶ ἄνευ ἀναβολῆς, ἁρπάσας αὐτὸν διὰ τῶν ῥωμαλέων βραχιόνων του, τὸν ἔσφιγξεν ἰσχυρῶς καὶ τρίζων τοὺς ὀδόντας ἀκόμωσεν αὐτὸν ἀπὸ τοῦ ἐδάφους καὶ ἔρριξε νὰ τὸν ῥίψῃ ὑπὸ τοὺς τείχους ἔκτος τοῦ φρουρίου.

— Δι' ὄνομα τοῦ Θεοῦ! Φερρούκκη, δὲν μὲ ἀναγνωρίζετε; εἶμαι ὁ Ἰάκωβος· Σᾶς λέγω ὅτι ἡ πατρὶς ἐπροδόθη. Ὁ ἀνόμοστης ἐκεῖνος ... ὁ δεῖλος! Κατηραμένος νὰ ἦναι!

— Ποῖος ἀρμόστης; Ποῖος ἔφυγε;

Καὶ ἀφῆσεν αὐτὸν ἐλεύθερον ὁ Φερρούκκης, ἀλλ' ἐξηκολούθει στρέφων ἀγρίως τοὺς ὀφθαλμοὺς καὶ ἔτρεμε σύσσωμος ἐκ τῆς ὀργῆς, καὶ ἐφρύαττε καὶ ἐβρυχᾶτο ὡς λέων.

— Ὄχι ἐγώ, Φερρούκκη, καὶ τὰ βλέπετε καλλιστα. Ἐνῷ οἱ ἄλλοι ἐγκαταλείπουν τὴν θέσιν των, ἐγὼ ἔρχομαι εἰς τὴν ἰδικήν μου.

— Ποῖος λοιπὸν ἔφυγε;

— Δὲν παρατηρήσατε τὴν πόλιν;

— Κύριε Ἰάκωβε, ἐγὼ ἐπιστέυω τὸ Ἀρετσόν καὶ ἐμπρὸς τὸν ἐχθρόν.

— Ἴδετε.

— Χρίστε!

Καὶ εἶδε τὰ φλωρεντινὰ στρατεύματα φεύγοντα. Οἱ ἐξοῦλοι εἶχον ἐγκαταλείπει τὰς σημαίας των καὶ ἔτρεχον ὅπου ἕκαστος ἤθελε. Ἄλλοι ὅπως φεύγωσι ταχύτερον ἔρριπτον κατὰ γῆς τὰ ὅπλα των. Μάτην οἱ ἀξιωματικοὶ τῶν προσπαθοῦν νὰ τοὺς ἀναχαιτίσωσιν. Καὶ οἱ παρακλήσεις καὶ οἱ ἀπειλαὶ ἀνωφελεῖς! Πεφοβισμένοι, καὶ οὗτοι ὑπὸ τοῦ φεύγοντος πλήθους, ἐγκατέλιπον ἄκοντες τὴν γῆν, ἣν εἶχον ἀπόφασιν νὰ ὑπερασπίσωσιν ἄχρι τῆς τελευταίας τοῦ αἵματος των ἐνδίδος. Καὶ ὅμως πολλοὶ τούτων εἶχον ἀποφρωθῆ ἐν τῇ σχολῇ Ἰωάννου τοῦ ἀρχηγοῦ τῶν Μελανῶν Ταγμάτων, καὶ πλήρεις θάρρους εἶχον ἀτενίσει πολλάκις κατὰ πρόσωπον τὸν θάνατον· εἶχον ἀντιμετωπίσει ἀποφασιστικοὺς κινδύνους καὶ ἐνίκησαν. Τί θεῖον λοιπὸν συνέβη αὐτοῖς; Ποῖος τοὺς ἐδίωκεν; Οὐδείς. Ὁ φόβος εἶναι μεταδοτικός. Οἱ ἵππεις, ἐπειδὴ ἠδύναντο νὰ φεύγωσι ταχύτερον, ἐθεωροῦντο εὐτυχεῖς· ἐπτερνίζον, ἐμάστιγουν τοὺς ἵππους των, ὡσανεὶ ἠσθάνετο τὸν ψυχρὸν τοῦ ξίφους σίδηρον εἰσδύνοντα εἰς τοὺς νωφρούς των. Ἀλλ' ἐφαίνετο ἐπιδόρομία, εἰς ἣν βραβεῖον θὰ ἀπενέμετο ἡ ἀτιμία.

Πάντων δὲ προεπορεύετο ὁ ἁρμοστὴς Ἀντώνιος Φραγκίσκος Ἀλβίτσης, ὡς ἱππεύων ταχύτερον ἵππον καὶ μᾶλλον τῶν ἄλλων κατειλημμένος ὑπὸ τοῦ φόβου. Ἂν ἐγίνωσκε τοῦτο ὁ ἐχθρός, θὰ κατεστρέφοντο πάντες· οὐδεὶς αὐτῶν θὰ ἐσώζετο! Ὁποῖον δὲ ἀνείδος θὰ ἐπέρριπτεν αὐτοῖς ἡ φυγὴ αὕτη, ἂν καθίστατο γνωστὴ εἰς τὸν ἐχθρόν! Ὁ Φερρούκκης ἔκυψεν ἐξ αἰσχύνης τὴν κεφαλήν, καὶ τὰ βλέμματά του ἔπεσαν ἐπὶ τῆς πόλεως. Εἶδε κεφαλὴν προβαλοῦσαν εἰς τι παράθυρον ... εἶτα δύο ... εἶτα ἑκατόν, ὡς οἱ βάτραχοι ἐν τῇ λίμνῃ, ἀφοῦ παρέλθῃ ὁ τρομάξας αὐτοὺς θόρυβος, ἐξέρχονται τοῦ θολοῦ ὕδατος καὶ ἐπαναργίζουσι τὸ ἀηδὲς αὐτῶν κόασμα, Μετ' οὐ πολὺ πᾶσαι αἱ θύραι τῶν οἰκιῶν ἠνεῴχθησαν καὶ ἐφάνησαν ἐξελθόντες ἄνθρωποι, οἵτινες μετέβαινον δρομαίως εἰς τοὺτους, ἢ εἰς ἐκείνους τῶν πολιτῶν, ἀπαράλλακτα ὡς ὁ ὄρνις κινεῖ τὴν γλῶσσάν του, ἢ αἱ σαῦραι κατὰ τὰς ἡμέρας τῶν κυνικῶν καυμάτων ἐξορμῶσι ταχύτατα ἀπὸ θάμνου εἰς θάμνον. Ἠγείσαν σχηματιζόμενοι ὅμιλοι ἐν ταῖς ὁδοῖς. Ἠκούετο ὁπόκωφός τις ἀναβρασμός. Ὁ ὄγλος ἀφανίσθεν. Ἤρξατο ἀντηχῶν πέριξ φοβερὸς ἀλαλαγμός, θόρυβος, ἠχὼ τυμπάνων καὶ ὠρυγμοί! Ζήτω ὁ ἅγιος Δενέτος! Ζήτω ὁ αὐτοκράτωρ! Θάνατος εἰς τὸν Μαρτζόκον! (1). Θάνατος εἰς τὸν Μαρτζόκον! — Ἀλλὲ! ποσάκις ἐκραύγασες καὶ θὰ κραυγάσῃς ἔτι Ζήτω ὁ θάνατος! Θάνατος εἰς τὴν ζωήν! Τετυφλωμένος ἐκ τῆς ἀμαθείας, ἐξαπατώμενος ὑπὸ τῶν θωμειῶν τῶν κατεργαρέων, διὰ πόσον ἔτι καιρὸν θὰ ὑφίστασαι τὴν τύχην τοῦ βοὸς! — Ζωὴν ῥάβδου καὶ θάνατον μακελλείου!

Ὑψοῦτο αὐτοκρατορικὴ σημαία φέρουσα ἐπιγραφὴν γεγραμμένην τὸν τοῦ Ζαχαρίου στίχον· Ἰδοὺ ἐγὼ ἐπιφέρω τὴν χεῖρά μου ἐπ' αὐτούς, καὶ ἔσονται σκῦλα τοῖς δουλεύουσιν αὐτοῖς. Ἠύξησεν ὁ θόρυβος. Τὰ σύμβολα τῆς Φλωρεντινῆς δημοκρατίας ἐρρίφθησαν χαμαὶ καὶ κατεπατήθησαν. Κύματα λαοῦ, θυμωνοῦ αἵματος, κατέκλυσαν τὰς ὁδούς. Πανταχοῦ ἀναστάτωσις. Φίλοι καὶ ἐχθροὶ ἐπρεπον. Τὸ θηρίον ἔθραυσε τὰς ἁλύσεις του. Ὁ,τι ἐφ' ὑψοῦντο ἐπὶ τῆς ὁδοῦ αὐτοῦ ... Τὸ γεγονὸς τοῦτο δὲν ἐφαίνετο τυχαῖον,

(1) Μαρτζόκος ἐκαλεῖτο ὁ ἐστεμμένος λέων, τὸ σύμβολον τοῦ Φλωρεντινοῦ θήβου.

καὶ πράγματι δὲν ἦτο. Ποὸ πολλοῦ οἱ πολῖται συνωμότουν, τότε δὲ ἀπεκαλύπτοντο αἱ μυστικαὶ μηχανορραφίαι.

Τὸ Ἀρέτσον, κυβερνώμενον ἄλλοτε ὑπὸ μαρκησίων καὶ κομήτων, μετὰ τὸν ἑνδέκατον αἰῶνα, ἐπίσης καὶ αἱ λοιπαὶ τῆς Τοσκάνης καὶ αἱ πλεῖσται τῆς Ἰταλίας πόλεις, ἐδημοκρατήθη. Οἱ πατέρες ἡμῶν, εἴτε ἐλλείψει ἀρετῆς, εἴτε ἐλλείψει γνώσεως, δὲν κατώρθωσαν νὰ συνδεθῶσι δι' ὁμοπαθοῦς δεσμοῦ, ὅστις καὶ ἐσωτερικῶς τὴν ἡσυχίαν θὰ ἐξησφάλιζε, καὶ ἐξωτερικῶς ἰσχυρὸς θὰ καθίστα καὶ ἀπρόσβολον αὐτούς. Ἐκ τῆς ἱστικῆς ἐλευθερίας, μέρος μόνον ἐφήρμασαν· τὴν συμμετοχὴν παντὸς πολίτου εἰς τὰ ἀνώτατα τοῦ Κράτους ἀξιώματα. Τὴν προσωπικὴν ἀσφάλειαν οὔτε ἐθέσπισαν, οὔτε δυσπυχῶς ἐγνώρισαν. Δεηγεκῶς ἐν ἐμφοβίοις ἀλληλεπαράσσοντο πολέμοις. Ὅτε δὲ ὁ ξένος ἐπῆλθεν, ὅπως ὑποδουλώσῃ πλουσίαν χώραν, μάτην φυτὴ προσφάλλει φοναὶ γενναίους υἱοὺς της· οὗτοι ἐκεῖνοι φονευθέντες· οἱ δὲ τάφοι δὲν ἀποδίδουσι τοὺς νεκρούς. Εἰς τὰς ἀτιμοὺς ταύτας ἀλληλομαχίας πλέον παντὸς ἄλλου συμμετέσχον λυσσώδεις οἱ τοῦ Ἀρέτσου λαοί. Ὑπὲρ πᾶν μέτρον φιλόριζοι, ὠνομάσθησαν μικρὰ λυσσόφυλλα, ὁ δὲ Δάντης προσέθετο:

«ποὺ τρίζουνε τὰ δόντια τους καὶ δόνομα δὲν ἔχουν (1)».

Ἐπειδὴ δὲ καὶ ἐν ταῖς τῶν κυβερνήσεων περιπετείαις ἡ ἀγαλίνωτος ἐλευθερία φέρει πάντας εἰς τὴν ἀπολασίαν, ἡ δὲ ἀπολασία γεννᾷ τὴν τυραννίαν· δὲν ἐβράδυναν νὰ φανῶσιν οἱ δεσπόται. Ὁ ἐπίσκοπος Γουλιέλμος Οὐβερτίνης κατέκτησε τὸ Κιουῖζι καὶ ἐνίκησε τοὺς Σιενναίους εἰς τὸ Πιέσε ἀλ Τόππο. Ἐγκαταλειφθεὶς ὑπὸ τῆς τύχης, ἡττήθη καὶ αὐτὸς καὶ ἐφονεύθη ἐν τῇ μάχῃ τοῦ Καμπαλδίνου, ὅπου καὶ ὁ μέγας ἡμῶν ποιητὴς (2). Ἠγωνίσθη ἐν ταῖς πρώταις γραμμαῖς. Εὐτυχής, ἂν μηδέποτε ἀντήλλασσε τὴν ποιμαντορικὴν ῥάβδον πρὸς τὸ ξίφος, ἢ ἀφοῦ τὸ ἐζώσθη ἂν ἐγρήγορε αὐτοῦ ὑπὲρ ὑποθέσεως ἱερωτέρας, ὅλοι ἦσαν ἀνδρεῖοι πολεμισταὶ καὶ ἀρετὴς ἀρχαίας.

Ὅπου ζῶσιν ἄνθρωποι διατελεῖ ἐμφύτος πρὸς δουλείαν, οἱ δεσπόται ἀνανεοῦνται. Τοὺς Οὐβερτίνους διεδέχθησαν οἱ Ταρλάται. Ὁ Γοῦιδος Ταρλάτης ἐκ Πετραμάλας, συνάψας συμμαχίαν μετὰ τοῦ Καστρουτσίου, ἐξηκολούθει τυραννῶν τὴν Φλωρεντίαν. Καὶ ὅμως τὸ Ἀρέτσον, ἐξηντλημένον πλέον, ἔκυψεν ὑπὸ τὴν Φλωρεντινὴν κυριαρχίαν. Ὁ Πέτρος Ταρλάτης, ὁ ἐν τῇ ἱστορίᾳ γνωστότερος ὑπὸ τὸ ὄνομα Πέτρος Σακκόνης, μάτην κατέβαλε τελευταίαν προσπάθειαν, ὅπως διατηρήσῃ ἀνεξάρτητον τὴν πατρίδα του. Συμβληθεὶς ἐπὶ τέλους πρὸς τὸν Φλωρεντινὸν δῆμον, τὴν ἐπώλησεν εἰς αὐτόν, ἀντὶ τριακονταενέα χιλιάδων χρυσῶν φλωρινίων. Τεραστώδης συνδυασμὸς ἀρετῆς καὶ πλεονεξίας! Τῷ 1343, ἐκδιωχθέντος τῆς Φλωρεντίας τοῦ δουκὸς τῶν Ἀθηνῶν, οἱ Ἀρετῖνοι ἀνέκτησαν τὴν ἐλευθερίαν των. Εἶχον τὴν καλὴν θέλησιν, ἀλλ' οὐχὶ καὶ τὴν ἀπαιτουμένην ἰσχύν ὅπως διατηρηθῶσιν, ὅθεν μετ' οὐ πολὺ ὑπεδούλωσεν αὐτοὺς Λουδοβίκος ὁ δουξ τοῦ Ἀνζιού. Μετὰ τὸν θάνατον τούτου, οἱ Φλωρεντῖνοι ἠγόραφαν αὖθις τὴν πόλιν, ἀντὶ τετρακισχιλίων φλωρινίων, παρὰ τοῦ ἐπ' ὀνόματι τοῦ δόμκος διοικοῦντος αὐτὴν φρουράρχου. Ὁ ὄχλος, πωληθεὶς δίκην ποιμνίου, ἔμεινεν ὑπὸ τὴν κυβερνησίαν τῆς Φλωρεντίας ἄχρι τοῦ 1502, ὅτε ἐπανέστη, ὡς εἰδὼς ἀρετῆς. Ἀλλ' παροτρυνθεὶς ὑπὸ τοῦ στρατηγοῦ τοῦ Πάπα Ἀλεξάνδρου τοῦ ΣΤ' Βιτελλότσου Βιτέλλη, ὅστις ὑπὸ τὸ πρόσχημα ὅτι ἤθελε νὰ ἐκδικήσῃ τὸν θάνατον τοῦ ἀδελφοῦ του Παύλου, — καταδικασθέντος ὑπὸ τῶν Φλωρεντινῶν εἰς κεφαλικὴν ποινήν, ἀφοῦ εἶχε προδώσει τὴν Πίσαν, — ἀλλὰ πράγματι ὅπως ἐπεκτείνῃ τὸ κράτος τοῦ Βαλεντίνου, ὅστις ὅμως βραδύτερον τὸν ἀντιμετώπιζεν ὡς ἠξίζεν ἐν Σινιγαλίᾳ, — εἶχεν ἐκστρατεύσει κατὰ τοῦ Ἀρέτσου. Οἱ Φλωρεντῖνοι, ὑποστηριχθέντες ὑπὸ Λουδοβίκου τοῦ ΙΒ' βασιλέως τῆς Γαλλίας, ὁ ὁποῖος καὶ διὰ παρασάσεων παρὰ τῷ Πάπᾳ Ἀλεξάνδρῳ, ἐπαγκετήσατο τὴν ἀπελευθέρισιν πόλεν. Ὁ Νικόλαος Μακκιαβέλλης κατὰ τὴν περίστασιν ταύτην συμβουλευμῶν τὴν τρόπον ἔφει νὰ μετεχειρισθῶσι τοὺς ἐπαναστατήσαντας κατοίκους τῆς κοιλάδος τῆς Κιάνας, ἔγραφεν ὅτι ἡ ἐξουσία ὠφείλε νὰ λάβῃ τὰ αὐτὰ ὡς καὶ οἱ ἀρχαῖοι Ρωμαῖοι· μέτρα, οἵτινες ἐφρόνουν ὅτι ἡ «οἱ ἐπαναστατοῦντες ἀροὶ πρέπει ἢ νὰ ευεργετῶνται ἢ νὰ ἐξαφανίζωνται, καὶ ὅτι πᾶς ἄλλος τρόπος θὰ ἦτο ἐπικίνδυνος. Ἀλλ' αὐτὸς ἐνόμιζεν, ὅτι οὐδενὸς τῶν τρόπων αὐτῶν ἐποιήσατο χρῆσιν, ὅτοι ὄν καλεῖται εὐεργεσία ἢ εἰς Φλωρεντίαν μεταφορὰ τῶν Ἀρετίνων, ἡ ἀφαίρεσις τῶν τιμῶν, ὧν πρὶν ἀπήλαυον· ἢ πώλησις τῶν κτημάτων των, ἡ ὁμηρεία καὶ αὐτὼν γενομένη καταφορὰ, καὶ ἡ ἐν τοῖς οἴκοις αὐτῶν διατήρησις φρουρᾶς· οὐδὲ δύναται νὰ ρηθῇ ἐξασφαλίσεις ἢ διατήρησις τῶν τειχῶν των, ἢ ἀνενόχλητος ἐν τῇ πατρίδι των διαμονὴ τῶν πέντε ἐκτῶν τοῦ ὅλου τῶν κατοίκων ἀριθμοῦ, ἢ μὴ ἐπιβολὴ αὐτοῖς συγκατοίκων, οἵτινες νὰ τοὺς διατηρῶσιν εἰς ὑποταγήν, καὶ ἢ μὴ τήρησις ἀπέναντι αὐτῶν ἐν γένει διαγωγῆς, ὥστε καὶ ἐν περιπτώσει πολέμου κατὰ τῆς Φλωρεντίας νὰ μὴ ἀναγκάζωνται νὰ ὀπαγῶσι πρὸς διατήρησιν τοῦ Ἀρέτσου ὅσα καὶ κατὰ τοῦ ἐχθροῦ.» ἐκ τούτων δὲ συνεπέραινεν ὅτι, κάθ' ὃν τρόπον ἐφέρετο πρὸς αὐτοὺς ἡ Ἐξουσία, «μόλις προσεβάλλετο ἡ Φλωρεντία, τὰ Ἀρέτσον ἢ θὰ ἐπανεστάτει, ἢ θὰ παρεῖχε τοιαῦτα πράγματα, ὥστε ἡ πρὸς διατήρησίν του δαπάνη θὰ καθίστατο ἀνυπόφορος εἰς τὴν πόλιν». Οἱ τρόποι, ὧν ἐγρήσατο ἡ Ἐξουσία, οὔτε ἀγάπην ἐδίδουν, οὔτε ἰσχύν, καὶ ὁ ἀπηκτητικὸς λαός, ἀντὶ ν' ἀποδίδῃ αὐτοὺς εἰς ἀγαθότητα ἀρακτῆρος ἢ εἰς ὀιστάγμον, τοὺς ἀπέδιδεν εἰς τὸν φόβον, καὶ καθίστατο τοῦ μηρότερος πρὸς τὰς πρόσβολάς. Ὅτε εἶδον τὸν ἐχθρὸν προσεγγίζοντα διέπαξαν ὅπως πάντες οἱ ὑπόπται τῶν κατοίκων ἀναχωρήσωσι τῆς πόλεως καὶ μεταβῶσιν εἰς Φλωρεντίαν. Βραδεῖα καὶ ἀσθενὴς πρόνοια. Ἐν ταῖς τῶν λαῶν συγκινήσεσι δέον νὰ ἐξετάζωνται καλῶς τὰ αἴτια, ὧν ἕνεκα σπασιστικὰ οὗτοι ἐκδηλοῦσι διαθέσεις, καὶ συμφώνως πρὸς τὰ αἴτια ταῦτα νὰ λαμβάνωνται τὰ κατάλληλα πρὸς θεραπείαν μέσα. Ἂν ὁ λαός, συνταρασσόμενος ὑπὸ τοῦ πάθους μιᾶς οἰκογενείας ἢ ἑνός τινος ἀνδρός, ἐξάπτηται, ἡ ἐξαψις αὕτη δὲν διαρκεῖ πολύ, καὶ ἐκπροὼν γιγνόμενον τοῦ ἀνδρὸς ἢ τῆς οἰκογενείας, δύναται τις νὰ ἦναι βέβαιος ὅτι ἡ τῆς ἡσυχίας ἀποκατάστασις δὲν θὰ βραδύνῃ. Ἀλλ' ὅπου ὁ λαὸς κινεῖται ἐξ ἰδίου πάθους, εἰς οὐδὲν ὠφελοῦσιν ἡ ἐξορία καὶ ὁ θάνατος πολιτῶν τινων. Ἐξ ὅλων τῶν σπερμάτων ἐκείνο, ὅπερ εἴδομεν νὰ παραγάγῃ ἀφθονωτέραν συγκομιδήν, εἶναι τὸ αἷμα τῶν τῆς ἐλευθερίας μαρτύρων, τεθέν ἐπὶ τῆς κατακλομένης ἀγόρας. Τὰ αἷμα τοῦτο θὰ εὕρῃ πάντοτε ἕνα Ἀάνδον ἢ ἕνα Μαζανιέλλον· ἡ δὲ ἐξουσία οὐδέποτε θὰ κατορθώσῃ νὰ φονεύσῃ πάντας τούτους, διότι πολλοὶ εἶναι ἐκεῖνοι, ὧν ὧν τὰ στήθη, κατὰ Πίνδαρον, ὅπερ κάτερον κατελλήλυθον μόνον περὶ μένει ὅπως ἐκδηλωθῇ. Τότε δέον ἢ νὰ εὐχαριστήσῃ τοὺς πόθους τοῦ λαοῦ, ἢ νὰ χαλιναγωγῇ αὐτὸν δι' ἀρκούσης στρατιωτικῆς δυνάμεως καὶ διαφθείρουσα βαθμηδὸν τὸ πνεῦμά του νὰ τὸν συνηθίσῃ εἰς τὴν δουλείαν, ὡς ἔπραξε Κόσμος ὁ Α' εἰς τοὺς Τοσκανούς· ἢ νὰ κατεδαφίσῃ τὰ τείχη του, νὰ τὸν διασκορπίσῃ, καὶ νὰ σπείρῃ δι' ἄλατος τὴν γῆν του, ὡς ἔπραξε Φριεδερίκος ὁ Α' εἰς τὸν λαὸν τῶν Μεδιολανῶν. — Ἀλλὰ τὰ δύο τελευταῖα μέτρα, πλὴν τοῦ τυραννικοῦ αὐτῶν, εἶναι ἐνίοτε καὶ ἀβέβαια, ἐνῷ τὸ πρῶτον ἐπιτυγχάνει σχεδὸν πάντοτε. — Καὶ τῷ ὄντι, ὁ μὲν Κόσμος ἐπέτυχεν, ὁ δὲ Φριδερίκος ἀπέτυχεν. Ἀλλως τε, εἰς τὰς ἐσωτερικὰς αἰτίας, αἵτινες προεκάλουν τὴν ἐπανάστασιν, προστεθέντων καὶ αἱ ἐκ τοῦ ἐξωτερικοῦ παροτρύνσεις. Ὁ κόμης Ρόσσός Βεβιάνος, προσκληθεὶς ὡς ὑποπτος νὰ ἐμφανισθῇ, ἐνώπιον τοῦ ἀρμοστοῦ Σίμωνος Ζάττη, ἔφυγεν ἐκ τοῦ Ἀρέτσου καὶ εἰσῆλθεν ἐπὶ μισθῷ εἰς τὴν ὑπηρεσίαν τοῦ συνταγματάρχου Σμόρρα. Προσφιλέστατος γενόμενος εἰς τὸν πρίγκιπα τῆς Ὀράνζης, ἔκκα τοῦ φαιδροῦ, χαρακτήρος του, μᾶλλον δὲ ἕνεκα τῆς θαυμαστῆς ἀγχινοίας, ἣν εἶχεν ὅπως φέρῃ εἰς εὐτυχὲς πέρας τὰς πολυπλοκωτέρας τῶν ἐπιχειρήσεων, ἠρξατο, κατὰ τὸ ἔθος τῶν προσφύγων, νὰ ὑποδεικνύῃ αὐτῷ ὅτι ἠδύνατο νὰ ἐπαναστατήσῃ τὸ Ἀρέτσον, ὅτι εἶχεν εἰς χεῖράς του τὴν τύχην τῆς πόλεως καὶ ὅτι εἰς μόνον αὐτὸν ἤθελε νὰ τὴν παραδώσῃ. Εἰς ταῦτα δὲ καὶ ἄλλα πολλὰ προσέθετο, ἄχρις οὗ ὁ πρίγκιψ, πιστεύσας αὐτῷ, ἢ μᾶλλον προσποιηθεὶς ὅτι ἐπίστευσεν, ἔδωκεν αὐτῷ ἀπόλυτον ἐξουσίαν, ὅπως ἴδῃ τί ἠδύνατο νὰ κατορθώσῃ. Ὁ κόμης συνενοήθη μετὰ τῶν ὀπαδῶν του καὶ ἐσαγήνευσεν αὐτοὺς διὰ τοῦ ἀρχαίου τῆς ἐλευθερίας θελήματος, ὡσκαὶ ἐπαναστατοῦντες κατὰ τῆς Φλωρεντίας ὅπως ζήσωσιν ὑπὸ τὴν ἐξουσίαν τοῦ πρίγκιπος ἠδύνατο νὰ πιστεύωσιν ὅτι θὰ ἦναι ἐλεύθεροι. Παρεσκεύασε τὰ ὅπλα, συνέλεξε χρήματα, καὶ αἱ σημαῖαι, ἃς εἶδεν ὁ Λύκος ἐν τῷ παραθύρῳ, ἦσαν τὸ συμφωνηθὲν σημεῖον, ὅπερ, μόλις ἤθελον ἰδεῖ οἱ συνωμόται, ὤφειλον νὰ προκαλέσωσι ταραχὰς ἐν τῇ πόλει, ὅπως οὕτω δυνηθῶσιν οἱ ἐκτὸς αὐτῆς νὰ κυριεύσωσι τὰ τείχη μεθ' ὅσω ἦτο δυνατὸν μικρότερας ἀπωλείας. Βεβαίως, ἂν μὴ ἐπήρχετο ἡ δειλία τοῦ Ἀλβίτση, καὶ ἡ ἐπιχείρησις αὕτη θὰ ἐλάμβανε το τέλος, ὅπερ συνήθως λαμβάνουσιν ἅπασαι αἱ τῶν προσφύγων ἀπόπειραι. Ὅπως δήποτε ὅμως τότε ἔβλεπον τόσῳ σύνεται ἦσαν αἱ συμβουλαὶ τοῦ Νικολάου Μακκιαβέλλη, καὶ πόσον ἀσύνετοι ὑπῆρξαν οἱ ἀρχηγοὶ τῆς δημοκρατίας.

Ὁ ἀρχηγὸς Φερρούκκης, ἐπὶ τῷ ἀλγεινῷ ἐκείνῳ θεάματι, ἐγένετο κάτωχρος ὡς ὁ θάνατος. Ὁ ἱδρὼς ἔρρεεν ἄφθονος ἀπὸ ταῦ προσώπου του· Αἴφνης σύρας τὸν Ἀλτοβίτην ἐνώπιον εἰκόνος τινός, κρεμαμένης ἀπὸ τοῦ τοίχου τοῦ στρατῶνος, εἶπεν αὐτῷ:

— Ἰάκωβε, ἀρκίσθητέ μοι ἐπ' αὐτῆς τῆς ἁγίας εἰκόνος, ὅτι δὲν θὰ παραδώσητε τὴν ἀκρόπολιν, ἂν μὴ λάβετε πρὸς τοῦτο ρητὴν τῶν Δέκα διαταγήν. Ἐκ τῆς κατοχῆς τῆς ἀκροπόλεως ταύτης ἴσως ἐξαρτᾶται ἡ σωτηρία τῆς πατρίδος... περὶ τοῦ αἴσχους δὲν ὁμιλῶ.

Ὁ Ἀλβίτσης, ὑψώσας τοὺς ὀφθαλμοὺς εἶδεν ὅτι ἡ εἰκὼν ἐκείνη ἦ τὸ ἡ σοῦ ἁγίου Δονάτου, τοῦ προστάτου τῶν Ἀρετίνων, καὶ εἶπεν:

— Ὄχι, Φραγκίσκε· ἐθῶ εἰς τὰ στήθη μου ἔχω καλλίτερον ἅγιον ἀπὸ αὐτόν — καὶ ἐδείκνυε τὴν καρδίαν του. — Τὰ ὀνόματα τελευταῖα βαρέλια τῆς πυρίτιδας θὰ μοὶ χρησιμεύσωσιν ὅπως ἀνατινάξω εἰς τὸν ἀέρα καὶ τὴν ἀκρόπολιν καὶ ἐμὲ μετ' αὐτῆς.

— Ἔχετε καλῶς χαίρετε.

Καὶ ταῦτα εἰπὼν ὁ Φερρούκκης κατῆλθε δρομαίως τὰς κλίμακας. Τινὲς ἠκολούθησαν αὐτῷ, χωρὶς νὰ τοὺς ἐννοήσῃ. Εἰσῆλθεν εἰς τὴν πόλιν καὶ ἔδραμεν εἰς τὴν οἰκίαν, ὅπου κατῴκει. Ἐπειδὴ τότε οὐδὲν δημόσιον εἶχεν ἀξίωμα δὲν κατῴκει εἰς τοὺς στρατῶνας. Ἀρχαῖος τις φοιγενεϊκὸς φίλος του ἐφιλοξένει αὐτὸν ἐν τῇ οἰκίᾳ του. Ἂν δὲν εἶχεν οὗτος εἰ φεύγοντες ἐκ τοῦ Ἀρέσσου Φλωρεντῖνοι, θὰ ἐλάμβανον μεθ' ἑαυτῶν καὶ τὸν ἵππον του. Ὁρμησεν εἰς τὸν σταῦλον. Ὁ ἀγαθὸς ἀραβικὸς ἵππος του αἰσθανθεὶς πλησιάζοντα τὸν κύριόν του, ἀνετινάχθη καὶ ἐχρεμέτιζεν. Ὁ Φερρούκκης ἤρξατο νὰ ἐπισάτῃ αὐτὸν μετ' ἀπιστεύτου ἀνυπομονησίας. Ἀλλ', ὡς συμβαίνει εἰς τὰς τοιαύτας περιστάσεις, ὅτε μὲν ἔπαιπτεν, αὐτὸ ἀπὸ τῆς χειρὸς τὸ μὲν, ὅτε δὲ ἐλάμβανεν ἄλλο ἀντ' ἄλλου καὶ, ἀντὶ νὰ ἐπιταχύνῃ, ἐβράδυνεν. Ὁ ἵππος ἐφρίμασσεν, ἀνεζήωσσε τὴν κεφαλὴν καὶ ἔπλητττε διὰ τῶν ποδῶν τὸ ἔδαφος, ἀνυπόμονος νὰ ἐξορμήσῃ.

— Ἥσυχα, ἥσυχα, Ζιζίμ· δὲν εἶναι ἡμέρα ἰγαράς. Ἂν ἠδύνασο νὰ ἰδῇς τὴν καρδίαν τοῦ κυρίου σου, πῶς αἱμάσσει, θὰ ἐλάμβανες οἶκτον δι' αὐτόν. Μικρὸν ἀκόμη, καὶ θὰ ἦναι ἀνάγκη νὰ δείξῃς πόσον εἶσαι ταχύς. Κύτταξε νὰ τρέχῃς καλά, νὰ πετᾷς. Ἀλλὰ καὶ ἂν πετᾷς ἀκόμη δὲν θὰ φεισθῶ τῶν πλευρῶν σου. Θὰ σοῦ τὰ διαχίσω. Τὸ ὡραῖόν σου λευκὸν χρῶμα θὰ κηλιδωθῇ ἀπὸ αἷμα. Μὰ τὸν Θεόν, δὲν σὲ ἐγύμναζα δι' αὐτό· οὔτε σὺ τὸ περιέμενες... οὔτε ἐγὼ. Εἴχομεν ἀπόφασιν νὰ ἀποθάνωμεν μαζὺ ἐν τῇ μάχῃ... ἀλλὰ... πρὶν ἢ ἔλθῃ ὁ καιρὸς τῆς τιμῆς, παρέρχεται. Τρέχε, ἴγε ὅπως ἀποκτήσῃς δόξαν... ἀλλὰ διὰ νὰ φύγῃς τὸ αἴσχος... Καὶ ὅμως, εἴτε διὰ νὰ τιμήσῃ αὐτὴν, εἴτε διὰ νὰ σώσῃ αὐτὴν τῆς αἰσχύνης, ὁ πολίτης πάντοτε ἀποθνήσκει καλῶς ὑπὲρ τῆς πατρίδος του... τώρα εἶσαι ἕτοιμος... ἐμπρός!

Ἐπιβὰς ἐπὶ τοῦ ἵππου, ἔσυρε τὸ ξίφος, ἐπέτρεψεν αὐτὸν, τὸν παρώτρυνε διὰ τῆς φωνῆς, καὶ ὁ ἀγαθὸς ἵππος ἐννοήσας τὴν ἐπιθυμίαν τοῦ κυρίου του ἔτρεχεν, ἵπτατο, κατεβρόντιζε τὴν ὁδόν. Ἐφαίνετο μὴ ἐγγίζων τὴν γῆν, ἀλλ' ὡς βέλος ἐκτιναχθεὶ ἀπὸ τόξου. Τόσῳ ταχέως ἔτρεχεν, ὥστε ὁ ἱππεὺς ἔβλεπεν ἐν σκοτοδίνῃ τὰ ἀντικείμενα φεύγοντα, παραμορφωμένα, ἀγνώριστα. Ὁ ἀὴρ θαυμόμενος βιαίως ἐπὶ τῶν χειλέων του δὲν ἐπέτρεπεν αὐτῷ νὰ ἀρθρώσῃ λέξιν... καὶ ὅμως ὠρύετο τρομακτικώτατα. Ἐφθασεν ὅπου πλῆθος λαοῦ ἱσταμένον περὶ τὴν αὐτοκρατορικὴν σημαίαν ἐθορύβει ἐκ τῆς χαρᾶς, εἴκην Μαινάδων. Ὁ ἀγαθὸς ἵππος διέσχισε τὸ πλῆθος ἐκεῖνο ὡς χείμαρρος· τὸ κῦμα τοῦ λαοῦ ἐβράσθη κραυγάζον χαρᾶς, καὶ καταλαφθὲν ὑπὸ τρόμου ἔστρεψε τὰ νῶτα. Ἡ σημαία ἐγκαταλειφθεῖσα ἔπεσε χαμαί· καὶ μεταξὺ τῶν παρατάκων ἐκείνων τραυγῶν ἠκούετο καὶ φωνή τις: Ζήτω ὁ Μαστρόκος!

Ἀφοῦ ὁ φόβος κατηνάσθη μικρόν, οἱ ἄνθρωποι ἠρώτων ἀλλήλους, τίς εἶχεν ἀξιώσει αὐτοῦ, ποῦ ἦτο καὶ πῶς ὠνομάζετο. Οὐδεὶς ἠξεύρεν. Τινὲς ἐβεβαίουν ἐνόρκως ὅτι ἐπέφανε κατεγθόνιος πνεῦμα, ὅπερ πρὸς οὐδεν γνωστὸν ὡμοίαζε, φοβερὸν διὰ τὴν μανίαν αὐτοῦ, τὸν πάσχαν καὶ τὴν ἐκπεμπομένην λάμψιν· μακρὰ κόμη ἐπιμένετο ὄπισθεν τὴν δεξιὰν κορμήτου... ἀπαίσιος οἶκος! Ἄλλοι ἀπεκρίνοντο ἰσχυρίζοντο ὅτι εἶδον ὅλον ἄγγελον, σφάνιον, ἵππον βελβαίως τὸν ἅγιον Γεώργιον.

Ὁ ἵππος οὐδὲν κατ' ἐλάχιστον ἐκ τοῦ κοπιάματος ἐκείνου ἀνεκαιτιεῖθεν· ἔφθασεν εἰς τὴν πόλιν. Κατ' ἐκείνην τὴν στιγμὴν, πολῖται τινες εἶχον φέρει πέτρας καὶ δόκους καὶ πρασκεφόσον νὰ φράξωσιν αὐτὴν. Ἀλλ' ὁ Φερρούκκης τοιοῦτον ἐξέπεμψεν ὠρυμόν, ὥστε πάντες ἐκεῖνοι σρομαξάντες ἔφυγον δρομαῖοι. Τότε ἐξελθὼν εἰς τὴν πλατεῖαν, περιέφερε τὸ βλέμμα καὶ μακρὰν λίαν μακρὰν ἀνεγνώρισε τὸν δεινὸν ἁρμοστὴν τῆς Φλωρεντίας.

Ἀπὸ τῶν πλευρῶν τοῦ ἵππου ἀνέβλυζε τὸ αἷμα. Δὲν ἠδύνατο πλέον νὰ τρέξῃ, καὶ ὅμως ὁ ἀναβάτης δὲν ἔπαυε διαγιζῶν τὰς σάρκας του διὰ τῶν πτερνιστήρων. Ἰδοὺ ἔφθασε· ἐκεῖνος φεύγοντας· σφαιρωτὸς καὶ ἀφῆκεν αὐτοὺς ὀπίσθεν του.

Αὐτοῦ διελθόντος, θόρυβος μέγας ἠγέρθη.

— Εἶναι ὁ Φερρούκκης! Καὶ ὁ Φερρούκκης ἀκόμη φεύγει!

Ἀλλ' αὐτοὺς οὐδὲν ἤκουσεν· ἢ δὲν προσέσχεν· ἐξηκολούθει νὰ τρέχῃ ὀπισθεν τοῦ ἀρμοστοῦ. Παρεκκλίνας ὅπως παρακάμψῃ φραγήν τινα, ἀπεμακρύνθη τόσον, ὥστε αἰφνης ἀπώλεσεν αὐτόν. Ὁ ἁρμοστὴς εἶχε προτρέψῃ πολύ, ὥστε δυσκόλως θὰ ἠδύνατο νὰ τὸν φθάσῃ... Τὸ πᾶν ἀπώλετο!

Ὁ Ἀντώνιος Φραγκίσκος Ἀλβίτσης, ἄνευ πίλου, ἡμιενδεδυμένος, κάτωχρος, ἀπλανὲς ἔχων τὸ βλέμμα, παράφρων, ἐπέβλεψε λωσφώδῶς τὸν ἵππον του, ὅτε αἴφνης ὁ ἵππος του ἀνασηκώσας ὀπισθοχώρησε, διότι χεὶρ στιβαρὰ ἥρπασεν αὐτὸν ἀπὸ τοῦ χαλινοῦ, καὶ ἀπειλητικὴ φωνὴ ἐκραύγασε:

— Στῆθι!

— Διὰ τὸ ὄνομα τῆς Παναγίας τῆς Ἱμπρουνέτας! — ἀσθαίνων καὶ κλαυθμηρίζων εἶπεν ὑπεστυτίσας ὁ ἁρμοστὴς — μὴ μὲ φονεύσητε! Μὴ πάρετε καὶ αὐτὴν τὴν ἁμαρτίαν εἰς τὴν ψυχήν σας. Εἴμαι πεωχὸς σκαπανεύς... ἱππικόμος... καὶ κατὰ τὸ δίκαιον τοῦ πολέμου δὲν ἐμπορεῖτε νὰ μοῦ ἔχητε· οὔτε μίαν τρίχα... ἐμπορεῖτε νὰ εἰπῆτε ὅτι εἶμαι ἐχθρός τὸν ὁποῖον ἐπιάσατε μὲ τὰ ὅπλα εἰς τὸ χέρι... Διὰ τὸ ὄνομα τοῦ Θεοῦ! κυττάξετέ με καλά... δὲν ἔχω ὅπλα... τὰ φορέματα... τὰ φορέματα δὲν εἶναι ἰδικά μου... ἀφήσατέ με νὰ φύγω καὶ σᾶς τὰ δίδω... μὲ φθάνει νὰ μείνω μὲ τὸ ὑποκάμισον!... καὶ τὰ φλωρίνια ἀκόμη ἐκεῖ θὰ εὕρετε εἰς τὰ θυλάκιά μου... ἐξαγορὰ διὰ πρίγκιπα... ἀλλὰ ἀφήσατέ με, ἀφήσατέ με, σᾶς ἐξορκίζω εἰς τὸ ὄνομα ὅλων τῶν ἁγίων τοῦ παραδείσου.

Ἀλλὰ ὅσῳ καὶ ἂν προσεπάθει, ὅσα καὶ ἂν ἐλέγεν, ὁ ἵππος τοῦ οὐδὲ βῆμα ἠδύνατο νὰ προχωρήσῃ. Χεὶρ χαλυβδίνη τὸν ἐκράτει ἐκεῖ ἀκίνητον.

Ὁ Βίκος Μακκιαβέλλης, καίπερ χειρόνα ἢ ὁ Φερρούκκης, ἔχων ἵππον, διατηρήσας τὴν ψυχραιμίαν του, παρετήρησεν ὅτι διατρέχων τὴν ὀπισθεν τῆς φραγῆς εὐθεῖαν θὰ ἐκβάλλεν οὐκ ὀλίγον δρόμον, ὅθεν ἐρρίφθη εἰς αὐτὴν, οὐδὲν δὲ συναντήσας κώλυμα, κατώρθωσε νὰ φθάσῃ καὶ συλλάβῃ τὸν ἁρμοστήν.

Ὅτε ὁ Φερρούκκης ἀσθμαίνων διέτρεξε τὴν ὑπὸ τῆς φραγῆς διαγραφομένην καμπύλην, νομίζων τὸν ἁρμοστὴν λίαν μακρὰν πλέον ἐλαμβάνετο εἶδεν ἄφωνος αὐτὸν ἐνώπιόν του, ἀπηγχολημένος ὁ ὢν ὅλως περὶ αὐτοῦ οὐδ' ἕνα ἄλλον εἶδεν.

— Ἁρμοστά... Ἁρμοστά... ἄγισε νὰ λέγῃ αὐτῷ, ὡς ἠδύνατο, — ἂν δὲν ἐπίστευον ὅτι εἶμαι ἄθῳος εἰς καιρὸν σώσωμεν ἔτι τὴν πατρίδα καὶ τὴν τιμήν τῆς, ἡ κεφαλή σου θὰ κυλίετο τώρα εἰς τὸ χῶμα.

— Ὦ ἀρχηγέ! εἴσθε σεῖς; ἔλθετε, ὑπερασπίσατε τὸν ἁρμοστὴν σας.

— Οὐτεθανέ! ἐγὼ νὰ σὲ ὑπερασπίσω! Εἰπέ μοι διατί φεύγεις; Οὕτω τηρεῖς τὴν θέσιν τὴν ὁποίαν σοὶ ἐνεπιστεύθησαν; Διατί ἐγκαταλείψες τὸν Ἀρέσσον; Ἀπάντα!

— Θεέ μου! Ἀκόμη καὶ σεῖς ἐγίνετε ἐχθρός μου; Σεῖς εἴσθε εἰς τὴν ἀκρόπολιν καὶ δὲν εἴδετε τὴν ἀναστάτωσιν τῆς πόλεως... Ἐγὼ εὑρισκόμην ἐπάνω εἰς ἡφαίστειον... Ἡ γῆ σειομένη ἐκρημνίζετο ὑπὸ τοὺς πόδας μου... Ὅλοι εἶχον ἐπαναστατήσει... Ὅλοι ἦσαν ἔνοπλοι... καὶ μὲ ἐφοβέριζον νὰ μὲ φονεύσωσιν... ὦ! τί ἔπρεπε νὰ κάμω;

— Νὰ ἀποθάνῃς!

Ἡ ἀπάντησις αὕτη προσέβαλε τὸν Φερρούκκην, ὅστις, καταπραυνθεὶς μικρὸν τῆς πρώην μανίας του, ἔστρεψε τὸ βλέμμα καὶ εἶδε τὸν Βίκον. Αὐστηρὸς δὲ λάτρης τῆς στρατιωτικῆς πειθαρχίας, ἐλυπήθη ὀλίγον ἄλλος ἤκουσε τοὺς ὀξυμεῖς λόγους, οὓς εἶχεν εἰπεῖ εἰς τὸν ἁρμοστήν, ὅθεν συνωφρυώθη καὶ στραφεὶς πρὸς τὸν νέον εἶπεν αὐτῷ:

— Τί θέλετε σεῖς ἐδῶ; ἀναχωρήσατε.

— Ἀλλ' ἐγώ...

— Ἀναχωρήσατε, σᾶς τὸ διατάσσω! Τῇ ἀληθείᾳ, θὰ προχωρήσητε πολὺ εἰς τὰ στρατιωτικά, ἂν εἰς τὴν πρώτην συμπλοκὴν ἐγκαταλείπητε οὕτω τὴν σημαίαν σας...

— Ψεύδεται ἀναισχύντως ὅστις ἤθελεν ὑποστηρίξει τὸ τοιοῦτο, — ἀπήντησεν ὁ Βίκος, γενόμενος ὠχρὸς ὑπὸ τῆς ὀργῆς· ἄχρι τοῦ λευκώματος τῶν ὀφθαλμῶν καὶ ἡμισύρας ἀπὸ τῆς θήκης τὸ ξίφος.

Τὸ ὑπερήφανον τοῦτο κίνημα ἰδὼν ὁ Φερρούκκης, συνεκινήθη καὶ μικρὸν ἔδειξε νὰ ἐνεγκαλισθῇ καὶ νὰ καταπαύσῃ αὐτόν· ἀλλ' ἐκρατήθη, καὶ διατρῶν τὸ αὐστηρὸν ἦθός του ἐπανέλαβεν:

— Ἐπιστρέψατε, Βίκε

θητε. Ὦ οἰκέ τοῦ Ἀλβίτσι, ὀλέθριε πάντατε εἰς τὴν Φλωρεντίαν, ὁποῖοι δήποτε καὶ ἂν ἦναι οἱ υἱοί σου, εἴτε ἄνδρες θηριώδεις, ὡς ὁ Πέτρος, ὁ Μάζος καὶ ὁ Ρινάλδης, εἴτε ἄγανδροι . . . ὡς εἶσαι σύ! . . . Ἔμπρος, ἀφίππευσον!

— Θέλετε νὰ μὲ φονεύσητε;

— Τοῦτο ἀπόκειται εἰς τὸν δῆμον, ἐγὼ δὲ δὲν σφετερίζομαι τὰ δικαιώματά του.

— Τότε, διατί νὰ ἀφιππεύσω;

— Διότι, ὅτε οἱ Δέκα ἀνέθεσαν εἰς σὲ τὴν σωτηρίαν τῆς Πατρίδος ἦσαν ἢ μωροί, ἢ οἰνόφλυγες, ἢ ἀχρεῖοι: διότι ἐνόσῳ διατηρεῖς τὸ ὄνομα καὶ τὸ ἀξίωμα ἄρχοντος τῆς Δημοκρατίας, πᾶσα ἀτιμία σου καταισχύνει αὐτήν, καὶ διότι ἐπὶ τέλους ὀφείλεις νὰ ἐπανορθώσῃς τὸ κακόν, ὅπερ ἔπραξες, καὶ ἀφοῦ γείνῃς αὖθις Ἀντώνιος Φραγκίσκος Ἀλβίτσης, σοὶ ἀφίνω ὅλην τὴν ἐλευθερίαν νὰ ζήσῃς ἢ νὰ ἀποθάνῃς ἄτιμος κατ' ἀρέσκειαν.

— Οἱ τρόποι σας, ἄρχηγὲ Φραγκίσκε Φερρούκκη . . .

— Σιώπα καὶ ὑπάκουσον, ἄλλως δὲν ἐγγυῶμαι περὶ τῆς κεφαλῆς σου.

— Καὶ τὸ κίνημα, δι' οὗ ὁ Φερρούκκης συνώδευσε τοὺς λόγους τούτους, ἔπεισε τὸν Ἀλβίτσην νὰ ἀφιππεύσῃ, χωρὶς νὰ περιμείνῃ δευτέραν διαταγήν. Ὁ Φερρούκκης ἀφίππευσεν ἐπίσης καὶ ἔκυψεν εἰς τὸν ἁρμοστὴν νὰ ἱππεύσῃ τὸν ἑαυτοῦ ἵππον. Βέβαιος δὲ τότε ὅτι, ἂν ἀπεπειρᾶτο νὰ φύγῃ, θὰ τὸν ἔφθανεν, ἱππεύσας καὶ αὐτὸς τὸν τοῦ ἁρμοστοῦ ἵππον καὶ πτερνίζων αὐτὸν καὶ βασανίζων διὰ τοῦ χαλινοῦ τὸν ἠνάγκασε νὰ ἐκτέλῃ τὰ μᾶλλον ἀλλόκοτα πηδήματα, ἐξ ὅσων ἔκαμε ποτὲ ἵππος ἐν τῷ κόσμῳ. Εἶτα ὥρμησεν ἀπὸ ῥύτῆρος πρὸς συνάντησιν τῶν φευγόντων στρατιωτῶν, πρὸς οὓς μόλις ἐπλησίασεν ἤρχισε νὰ λέγῃ κραυγάζων:

— Ποῖος σᾶς διώκει, στρατιῶται; Τρέχετε, ὡς ἂν ἐφεύγετε, καὶ οὐδεὶς σᾶς καταδιώκει. Δι' ὄνομα τοῦ Θεοῦ! περιμείνατε τοὐλάχιστον νὰ φθάσῃ ὁ ἐγθρός! Ὁ ἁρμοστής, κατὰ διαταγὴν τῶν Δέκα, διατάσσει ὑποχώρησιν, καὶ σεῖς φεύγετε; Μὰ τὴν ἀλήθειαν, οὐδέποτε θὰ ἐπιστεύεον ὅτι στρατιῶται ἀναστρεφόντες εἰς τὸ σχολεῖον τοῦ κυρ Ἰωάννου — τὰ λείψανα τῶν Μελανῶν Ταγμάτων — ἠγνόουν ποία διαφορὰ ὑπάρχει μεταξὺ φυγῆς καὶ ὑποχωρήσεως. Οἱ Δέκα ἀπεφάσισαν νὰ θέσωσι φρουρὰς εἰς τὰ φρούρια τῶν περιχώρων καὶ νὰ συναθροίσωσιν ὅσον τὸ δυνατὸν πολυαριθμότερον στρατὸν πλησίον τῆς Φλωρεντίας . . . σᾶς φαίνεται ὅτι ἡ τοιαύτη ἀπόφασις προέρχεται ἐκ δειλίας ἢ εἶναι ἀτύχεστος. Ἐμπρός! εἰς τὰς τάξεις . . . καὶ δοξάζετε τὸν Θεὸν ὅτι ὁ ἁρμοστής, παρασυρθεὶς ὑπὸ τοῦ ἀτιθάσσου τούτου ἵππου — καὶ ταῦτα λέγων ἐπίεζε διὰ τῶν πτερνιστήρων τὰ πλευρὰ τοῦ ἵππου καὶ ἐξηνάγκαζεν αὐτὸν νὰ ἐξαγριῶται ἐπὶ μᾶλλον καὶ μᾶλλον — δὲν ἐνόησε τὸ αἴτιόν σας. Τάχιστα εἰς τὰς τάξεις διότι ἰδοὺ ἔρχεται. Ἑκάστος εἰς τὴν σημαίαν του . . . οἱ λόγοι οὗτοι ἐπὶ κεφαλῆς τέσσαρες κατὰ πρόσωπον τῆς κρυστάσεως τὰ τύμπανα ἠρέμησαν καὶ ἀνεστάθη αὖθις ἡ σημαία. Ζήτω ἡ δημοκρατία!

— Ζήτω!

Καὶ ἐντεῦθεν ἐπροχώρουν σύγχυσις μείζων κατὰ τὸ φαινόμενον ἢ πρίν, ἀλλὰ μετ' οὐ πολὺ ὁ στρατὸς ἐφάνη ὡς ἀρίστα παρατεταγμένος.

Ἐν τούτοις ὁ Φερρούκκης ἐπανῆλθεν εἰς τὸν Ἀλβίτσην καὶ κύψας ἀπὸ τοῦ ἵππου ἐψιθύρισεν αὐτῷ εἰς τὸ οὖς:

— Ἀρμοστά, τὸ αἴτιόν σου ἐκαλύφθη. Ἡ φυγή σου ἐδιαπολογήθη. Ἔπτασεν ὁ ἵππος σου. Ἀφοῦ τὸν ἔχεις, φρόντισον νὰ τὸν ἀγκυρώσῃς. Δείχθητι ἀνδρεῖος εἰς τοὺς λόγους σου. Σημείωσαι καλῶς, ὅτι ἐναντίον τῶν στρατιωτικῶν παραγγελμάτων διέταξα τὴν ὑποχώρησιν. Ἔτεξον τὴν διαταγήν. Ἐνίσχυσον σᾶς τοῦ μετώπου γραμμάς. Διάταξαν τοὺς καραβινοφόρους νὰ μεταβῶσιν εἰς τὰς πτελεύταιας τάξεις καὶ δύο ἴλας ἱππικοῦ νὰ τοποθετηθῶσιν εἰς τὰς πλευράς, ἕτοιμοι πάντες πρὸς μάχην. Ὁ Ἀλβίτσης, ἐνόσῳ ζῇ, δὲν ἐγκαταλείπει τὴν ἀκρόπολιν. Διάταξε! τὸν μαρκήσιον Δελμόντην, ἄφοβον γενναῖον καὶ ἀταθῆ — ὅλως διάφορον ἐν ὀλίγοις ἀπόσε — νὰ παραλάβῃ χιλίους πεζοὺς καὶ νὰ δράμῃ εἰς βοήθειαν τοῦ Ἀλτοβίτου. Ὅπως κατασταθῇς ἐντιμοτέρα τὴν ἀτιμίαν σου, ἀρκεῖ νὰ ψευσθῇς, καὶ δύνασαι νὰ τὰ πράξῃς εὐκόλως, διότι οἱ δειλοὶ εἶναι διδάσκαλοι τοῦ ψεύδους. Χαῖρε! Τώρα γίνομαι αὖθις στρατιώτης καὶ σοὶ ὑπακούω.

Ὁ Μακκιαβέλλης ὁ μέγιστος οὗτος γνώστης τῆς ἀνθρωπίνης φύσεως, ἔγραψε ποτὲ τῶν συγγραμμάτων του, ὅτι δυσκόλως εὑρίσκεται ἄνθρωπος ὅλως ἀγαθός· ὡς ἐπίσης εἶναι δυσκολώτατον νὰ εὑρεθῇ καὶ τις ὅλως κακός· ὅθεν ὁ Ἀλβίτσης ὀλιγώτερα ἔλεγχον συνειδήσεως ἠσθάνθη ἢ τὸ νὰ τὸν Φερρούκκη νποσπαθοῦντα νὰ τὸν διικαιολογήσῃ, ἢ πρὶν ὅτε μετὰ τόσης θερμότητος ἠλέγχετο ὑπ' αὐτοῦ. Ἄλλως τε ἠρέσκετο ἐκείνην τὴν μεγάλην ἐκείνην καρδίαν καὶ συγκρίνων ἑαυτὸν πρὸς τὸν Φερρούκκην, συνεταράσσετο ὑπὸ πλείστων καὶ διαφόρων παθῶν, θαυμασμοῦ· ἐκείνον περιφρονήσεως δι' ἑαυτὸν ἐλέγχου συνειδήσεως, αὐχμοῦ καὶ τρόμου, ὥστε τὸ αἷμα δίκην παλιρροίας, ὅτε μὲν συνέῤῥεε εἰς τὸ πρόσωπόν του, καθιστῶν αὐτὸ πορφυροῦν, ὅτε δὲ ἀπεσύρετο εἰς τὴν καρδίαν, καὶ ἡ ὄψις του ἐφαίνετο ὄψις νεκροῦ.

Ἀλλ' ἂν ἡ τιμή του εἶχεν ἀπολεσθῇ ἐνώπιον τῆς συνειδήσεώς του καὶ τοῦ Φερρούκκη, ἠδύνατο καὶ ὡφέλεια νὰ σώσῃ αὐτὴν ἐνώπιον τοῦ κοινοῦ, χάριν τῆς πατρίδος ὅθεν ἀναλαβὼν, ὡς ἠδύνατο κάλλιον, τὴν ἀταραξίαν του, μετέδωκε πλὴν ἠχηρᾶς φωνῆς τὰς ὑπὸ τοῦ Φερρούκκη ὑπαγορευθείσας αὐτῷ διαταγάς, καὶ διέταξε τὸν μαρκήσιον Φραγκίσκον Δελμόντην ἵνα παραλαβὼν χιλίους πεζοὺς δράμῃ πρὸς βοήθειαν τοῦ Ἀλτοβίτου, συστήσας αὐτῷ θερμῶς νὰ πράξῃ πάν τὸ ἐφ' ἑαυτὸν ὑπὲρ τῆς δημοκρατίας· τέλος φιλοπόνους λόγους εἶπε περὶ θυσίας καὶ ζήλου, ὥστε πολλοὶ τῶν πεπεισμένων περὶ τῆς φυγῆς του μετεπείσθησαν καὶ ἐπίστευσαν εἰς τοὺς Φερρούκκη τοὺς λόγους.

Τοῦτο ἦτο ἔργον πλῆρες παρρησίας διὰ τὸν Ἀλβίτσην· ὥραι πολλαὶ οὐδέποτε σταυρὸς ἐν τῷ κόσμῳ ἐβάρυνε τόσῳ πολὺ ἐπ' ὤμων θνητοῦ, ὥστε ὁ Φερρούκκης — ὅστις παρετήρει ἀπενώς τὸ πρόσωπον ἐκείνου, οὗ τινος ἡ ἐπίδερμις συνεστέλλετο ἕνεκα τοῦ ἐνδομύχου ψυχικοῦ σπαραγμοῦ, καὶ τὴν ἀλλοῖαν ἐρρέγκον ὑπὸ τὴν βάσανον τῆς φρικτῆς ἰδέας μὴ ἠθέλησε ἀφανῆς ἀκούσας τῶν λεγόμενα αὐτῷ: «Ἐλάφου, ἄρας τὴν δορὰν τοῦ λέοντος — πρὸς ἣν περιφρονεῖτε ἠρξατο νὰ αἰσθάνηται καὶ οἶκτον διὰ αὐτόν, δὲν ἐπαύσε δὲ ἐπιαλούμενος τὴν ὀργὴν τοῦ Θεοῦ ἐπὶ τῆς κεφαλῆς τῶν Δέκα, οἵτινες τὸ ὄνομα πρατιμῶντες τῆς ἀρετῆς ἐκελέξαντο αὐτὸν ἁρμοστήν.

Οὕτως, ἄνευ ἑτέρου συμβεβηκότος, ὁδοιπορήσαντες ἐφθασαν εἰς μικρὰν ἀπὸ τῆς Φλωρεντίας ἀπόστασιν. Ἐβάδιζον δὲ πάντες τεθλιμμένοι καὶ ἄφωνοι, διότι ἐπὶ πάντων ἐβάρυνε τὸ ἄλγος τῆς φυγῆς ἐκείνης καὶ πάντες ἠσθάνοντο ὀξυτέρους τοὺς ἐλέγχους τῆς συνειδήσεως ἐπὶ τῇ θέᾳ τῶν προσφιλῶν τῆς πατρίδος τειχῶν. Τί θὰ γίνετο αὐτῶν, ἂν ὡς ἤργησαν ἐξηκολούθουν νὰ ὑπερασπίζωσι αὐτήν; Ἀλλ' ὑπὲρ πάντας καταβεβλημένος ἔβαινεν ὁ Ἀλβίτσης, τὴν κεφαλὴν ἔγων κεκλιμένην ἐπὶ τοῦ στήθους, μὴ δυνάμενος νὰ κατεπτοήσῃ ἔτι τὰς ἰδέας του, καὶ ἀγνώστους αἰσθανόμενος θλίψεις. Ἥδη, ὁ βλέπων διὰ τὸν κατὰ ὁδὸν, θὰ τὸν ἐξελαμβάνε λῃστὴν ἀγόμενον εἰς τὸ ἰκρίωμα.

Ὅτε ἀφίκοντο εἰς μέρος, ἔνθα ἡ ὁδὸς διηρεῖτο εἰς δύο κλάδους, ὧν ὁ μὲν ἦγεν εἰς Φλωρεντίαν, ὁ δὲ εἰς τὰ προάστεια καὶ τὰς παρακειμένας κώμας, ὁ Φερρούκκης ἀναγκαιτίσας ἀόργης τὸν ἵππον του, εἶπε:

— Κύριε Ἀντώνιε Φραγκίσκε!

Ὁ Ἀλβίτσης, βεβυθισμένος εἰς τὰς σκέψεις σου, δὲν ἤκουσεν, ὅθεν ἐκεῖνος ἠναγκάσθη νὰ φωνάξῃ:

— Κύριε Ἀντώνιε Φραγκίσκε!

— Ποῖος μὲ ζητεῖ;

— Ἂν δὲν σᾶς ἦναι ὀχληρόν, λαμβάνετε τὴν καλωσύνην νὰ μοὶ εἰπῆτε τί σκοπεύετε νὰ πράξετε;

— Τὸ καθήκόν μου, ἀρχηγὲ: θὰ πορευθῶ εἰς τοὺς Δέκα, καὶ θὰ ὑποβάλω εἰς αὐτοὺς πιστὴν ἔκθεσιν τῆς ἀποστολῆς μου.

— Τότε ὀλίγος δρόμος σᾶς μένει ἀκόμη ἐν τῷ κόσμῳ τούτῳ: ἀπὸ τῶν Δέκα εἰς τὴν εἱρκτήν: καὶ ἀπὸ τῆς εἱρκτῆς εἰς τοὺς τάφους τῶν πατέρων σας.

— Καὶ διατί, Φερρούκκη, διατί; Μὴ δὲν μὲ συνεβούλευσεν ὁ Μαλατέστας νὰ ἐγκαταλείψω τὸ Ἀρέτσον; Μὴ δὲν εἶναι ἀληθές ὅτι ἀσθενές, ὡς ἦτο, δὲν ἠδύνατο νὰ τηρηθῇ; καὶ ὅτι, ἂν ἐγκάρτερεν τοὺς ἄνδρας ἐκείνους, ἡ πόλις ἡμῶν θὰ ἔμενεν ὅλως ἄοπλος; Μὴ ἡ ἀκρόπολις δὲν ἔχει τώρα ἀρκούσαν φρουράν;

— Καὶ εἰ καὶ θὰ σᾶς ὠφελήσωσι πάντα αἱ δικαιολογίαι αὗται, ὅταν ἐκεῖ παρὰ τοῖς Δέκα θὰ ἦναι ἄνθρωπος, ὅστις θὰ ἀναλάβῃ νὰ σὲ καταδιώκῃ ὡς κοινὸν τὸ ἔγκλημα, καὶ θὰ διηγηθῇ τὴν φυγήν, τὸν φόβον καὶ τὴν δειλίαν σου· ὅστις θὰ ὑποστηρίζῃ ὅτι ὁ θανατός σου εἶναι ἀναγκαῖος εἰς τὴν τιμὴν καὶ τὴν σωτηρίαν τῆς πατρίδος; Ὅτι ἄνευ τοῦ αἱματός σου ἡ στρατιωτικὴ πειθαρχία ἀπώλετο πλέον, καὶ πᾶς δεσμὸς διελύετο; ὅτι ἕνεκα τοῦ κακοῦ παραδείγματος οἱ ἰσχυροὶ θὰ γείνωσιν ἀθῶοι, οἱ δειλοὶ θὰ γείνωσι δειλότατοι; ὅτι ἡ κεφαλή σου, ἥτις κατ' εἰς ἄλλους κόσμους διὰ τὸ τέλεσθὲν ἔγκλημα δικαίως θὰ ἀπεκόπτετο, δέον νὰ ἀποκοπῇ, νῦν καὶ χάριν δικαιοσύνης καὶ ἕνεκα πολιτικοῦ λόγου; ὅτι οἱ ἄρχοντες τῶν δημοκρατιῶν φοβοῦνται νὰ ἦναι ἀμείλικτοι, καὶ παραδείγματι τούτου οἱ Ρωμαῖοι; καὶ ὅτι, ὅταν τὰ παραδείγματα καὶ τὰ ἐπιχειρήματα φέρωσι δὲν ἐθέσπισε, θὰ διαφθείρῃ τὰ ἤθη τοῦ, θὰ θέσῃ ἐπὶ τῆς κεφαλῆς αὐτοῦ τιάραν θὰ γόνυπετήσῃ καὶ ὑψῶν τὰς χεῖρας θὰ ἀκούσῃ θορυβόμενος καὶ θὰ ἐξορκίσῃ αὐτοὺς ἐν ὀνόματι τοῦ Θεοῦ ὅπως διατάξωσιν τὸ πέλεκυς τοῦ δημίου ν' ἀποκόψῃ τὴν κεφαλήν σου.

(Θὰ ἀκολουθήσῃ)

ΠΑΡΟΡΑΜΑΤΑ

Σελὶς 13, στήλη 2, στίχ. 34 ἀντὶ: ὁ Βαλεντίνος δὲ ἔμαθε ἀληθῶς ὁ Βαλεντίνος καὶ εἶπε.

Σελὶς 14, στήλη 1, στίχ. 51 ἀντὶ: θὴτικὸ λόφος? ἀναγνῶσε: Ζήτω ὁ Λύκος! — καὶ στίχ. 52 ἀντὶ: ἠσπάζετο αὐτὸν ἀναγνῶσε: ἠσπάζετο αὐτοῦ.

ΤΥΠΟΙΣ ΕΝΩΣΕΩΣ. — Ὁδὸς Λέκα. Ἐτοῦ Σιμοπούλου.